

ปัจจัยเหตุและผลของขีดความสามารถเชิงพลวัตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธุรกิจการขนส่ง ในประเทศไทย

อารยา อิงไพบุลย์กิจ^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเหตุที่มีผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการบริการ และ 2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของขีดความสามารถเชิงพลวัตที่มีต่อผลความได้เปรียบทางการแข่งขัน กลุ่มตัวอย่างวิจัยครั้งนี้ คือ ธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการบริการในประเทศไทย จำนวน 1,916 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ เจ้าของกิจการ ผู้จัดการ หัวหน้างาน และพนักงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 420 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน 2559 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 420 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน (Response Rate) ร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัยพบว่า ทูทางปัญญา นวัตกรรม และสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต ขีดความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน

นอกจากนี้ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ทูทางปัญญา นวัตกรรม และสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : ขีดความสามารถเชิงพลวัต ทูทางปัญญา นวัตกรรม สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

¹ หลักสูตรการจัดการดุขภูิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: araya_eung@hotmail.com

ANTECEDENTS AND CONSEQUENCES OF DYNAMIC CAPABILITIES OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN TRANSPORTATION BUSINESS IN THAILAND

Araya Uengpaiboonkit^{1*}

Abstract

This study aims to 1. investigate antecedent the factors influencing the dynamic capabilities of small and medium enterprises (service) and 2. explore influence of dynamic capabilities upon competitive advantage. The researcher defined 1,916 the representative sample for this research as a group of owner, manager, staff and employee Totaling 420 subjects which were selected by multi-stage sampling method. Data was collected by questionnaires distributed during April-June 2016 and 420 questionnaires were returned or being equal to the response rate 100%. Data was analyzed by Structural Equation Modeling: SEM.

Findings from the research suggested that Intellectual Capital, Innovation, and Dynamic Environmental had direct and positive influence on the Dynamic Capabilities. And Dynamic Capabilities showed direct and positive influence on Competitive Advantage.

In addition, effectiveness Competitive Advantage was indirectly influenced by Intellectual Capital, Innovation, and Dynamic Environmental with the research hypotheses.

Keywords : Dynamic Capabilities, Intellectual Capital, Innovation, Environmental Dynamic, Competitive Advantage

¹ Doctor of Management Program in Graduate College of Management, Sripatum University, Bangkok,

* Corresponding author, e-mail: araya_eung@hotmail.com

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SMEs) ในปัจจุบันได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งในประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น สำหรับประเทศไทย ณ สิ้นปี 2557 มีจำนวนวิสาหกิจรวมทั้งประเทศ จำนวน 2,844,757 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 2,736,744 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.53 ของจำนวนวิสาหกิจรวมทั้งหมด มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.76 ประกอบด้วย กลุ่มที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคลรวม 586,958 ราย ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล 2,080,292 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มภาคการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์มากที่สุด รองลงมา คือ ภาคบริการ และภาคการผลิต SMEs สามารถสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ได้ถึง 5,212,004 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 39.6 ของ GDP รวมทั้งประเทศ เมื่อพิจารณาสัดส่วนมูลค่า GDP ของ SMEs ในประเทศไทย พบว่า ธุรกิจภาคการบริการ มีสัดส่วน GDP สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.8 ได้แก่ สาขา อสังหาริมทรัพย์ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาการขนส่งและสื่อสาร รองลงมาคือภาคการค้า คิดเป็นร้อยละ 27.9 ได้แก่ สาขาการซ่อมบำรุงและสาขาการค้าส่งและค้าปลีก และภาคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 22.3 ได้แก่ สาขาอาหารและเครื่องดื่ม สาขาการผลิตเครื่องเรือน และสาขาเคมี ตามลำดับ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2558) ธุรกิจ SMEs จึงเป็นแหล่งสร้างรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรให้กับระบบเศรษฐกิจ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม (บุญทวรรณ วิงวอน, 2556) ที่ก่อให้เกิดแหล่งการจ้างงานที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ (Boone and Kurtz, 2010) จากรายงานการจ้างงานของ SMEs ปี 2558 จะพบว่า การจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีจำนวน 10,501,166 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.30 ของการจ้างงานรวมทั้งหมดในประเทศ โดยมีการจ้างงานของ SMEs กระจายตัวอยู่ในกลุ่มภาคการบริการมากที่สุด จำนวน 4,701,144 คน คิดเป็นร้อยละ 44.67 รองลงมาคือภาคการค้า มีการจ้างงานคิดเป็นร้อยละ 31.57 และภาคการผลิต มีการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.09 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการจ้างงานจะอยู่ในภาคการบริการเกือบทั้งสิ้น และเมื่อทำการเปรียบเทียบกับค่า GDP จะพบว่า GDP ในภาคธุรกิจบริการมีบทบาทต่อทางเศรษฐกิจสูงสุดเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมรายสาขา ปี 2557 ใน 3 ธุรกิจบริการหลัก ได้แก่ 1) ธุรกิจบริการการศึกษา 2) ธุรกิจบริการขนส่งสินค้า และ 3) ธุรกิจพลังงานทดแทน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2558) จากบทบาทของธุรกิจที่มีความสำคัญทั้งต่อการจ้างงาน มูลค่า GDP และธุรกิจที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจสูง จะพบว่า สาขาธุรกิจบริการขนส่งสินค้า เป็นสาขาควรให้ความสนใจมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาธุรกิจการขนส่งมาเป็นตัวแทนในการศึกษาในครั้งนี้

ปัญหาหลักที่สำคัญของ SMEs คือ ปัญหาของการปรับตัวให้เข้ากับปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ไม่เพียงแต่ในช่วงเวลาสั้นๆ แต่ยังคงต้องสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาวด้วย โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรเป็นพื้นฐานและสร้างโอกาสให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ร และสุรชัย อุดมอ่าง, 2554) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ชีตความสามารถทางการแข่งขัน ถือได้ว่าเป็นความสามารถพิเศษขององค์กรที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้หรือต้องใช้เวลาในการปรับตัวตามความสามารถของเรา เช่น การลอกเลียนแบบในนวัตกรรม ภาพลักษณ์ขององค์กร หรือระบบการบริหารจัดการภายในองค์กร เป็นต้นหรือสิ่งที่มีองค์การสามารถทำได้ดีกว่าหรือได้เปรียบมากกว่าผู้อื่น (Tuan & Yoshi, 2010) ปัจจัยพื้นฐานสำคัญของขีดความสามารถเชิงพลวัตคือ ความรู้ (Knowledge) ที่องค์กรต้องสร้าง

ขึ้นจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ของบุคลากรภายในองค์กร แล้วพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า “ทุนทางปัญญา” (Intellectual Capital) องค์กรต้องดึงเอาความรู้หรือทุนทางปัญญาต่างๆ ที่บุคคลมี มาพัฒนาสินค้าหรือบริการให้มีความโดดเด่น แปลกใหม่ หรือเพื่อนำความรู้ต่างๆ มาสร้างเป็นนวัตกรรม (Innovation) ให้กับองค์กร ซึ่งจะทำให้สิ่งที่จะต้องทำนั้นมีความแตกต่างไปจากคู่แข่งขั้นนวัตกรรมเป็นความสามารถขององค์กร ในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Weerawardena & Mavondo, 2011) และมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ องค์กรสามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Environmental Dynamic) (Johnson et al., 1997., Hurley & Hult, 1998) นวัตกรรมจึงเป็นการจัดการที่ก่อให้เกิดการพัฒนา ความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) และมีส่วนช่วยในการสร้างและบ่มเพาะความสามารถเชิง พลวัต (Weerawardena & Mavondo, 2011) นอกจากนี้ความยืดหยุ่นของความสามารถเชิงพลวัตยังถือได้ว่าเป็น สินทรัพย์ ที่เกิดจากทรัพยากรบางอย่างที่องค์กรมี แล้วองค์กรอื่นไม่มี (De Lara & Neves Guimaraes, 2014) เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความสำคัญของปัจจัยเหตุของขีดความสามารถเชิงพลวัต ซึ่งจาก การทบทวนวรรณกรรมปัจจัยเหตุที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถเชิงพลวัต ประกอบด้วย (1) ทุนทางปัญญาเป็น ปัจจัยเหตุที่สำคัญต่อความสำเร็จในการสร้างขีดความสามารถเชิงพลวัต (Kamukama, 2011) สอดคล้องกับผล การศึกษาจำนวนมากที่พบว่า ทุนทางปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Khalique & Hasson (2014), Papula & Volna (2014), Khalique et al. (2013), Jordon & Martos (2012) และ Martin-de-Castro et al. (2011) เป็นต้น เนื่องจากทุนทางปัญญาเป็นการนำความรู้มาใช้ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และบริการให้กับองค์กร ทุนทางปัญญาจึงถือเป็นกระดูกสันหลังของ เศรษฐกิจ (Khalique & Hassan, 2014) มีความสำคัญต่อการนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ องค์กรจำเป็นต้องสร้างทุนทางปัญญาเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมจากฐานความคิด จากฐานความรู้หรือทุนทาง ปัญญา (Weerawardena & Mavondo, 2011) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับธุรกิจ SMEs ทุนทางปัญญาถือว่าเป็น สินทรัพย์ที่สำคัญที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ (Khalique et al. (2013) สอดคล้องกับ Jardon & Martos (2012) กล่าวว่าทุนทางปัญญาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในธุรกิจ SMEs ทำให้ธุรกิจ SMEs สามารถอยู่รอดได้ ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน และ Khalique & Hassan (2014) ที่กล่าวว่า ทุนทางปัญญาเป็นปัจจัย สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการแข่งขันในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2) นวัตกรรม เป็นสิ่งที่ช่วยให้องค์กรอยู่รอด ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Molina-Morales et al., 2011., Klimas, 2014) เป็นปัจจัย หลักที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ (Romero & Martine-Roman, 2012) โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดเล็ก (Raymond & St-Pierre, 2010., Aini et al., 2013) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (Klimas, 2014) องค์กรจึงมีความจำเป็นต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น (Klimas, 2014) และเป็นปัจจัยเหตุที่สำคัญต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (Zhen et al., 2011., Weerawardena & Mavondo, 2011., Hana, 2013., Martin-de-Castro et al., 2013., Saulmke, 2013, Breznik & Hisrich, 2014, Li & Liu, 2014) (3) สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต

ขีดความสามารถเชิงพลวัตได้ถูกนำเสนอเป็นแนวคิดใหม่และเป็นรากฐานในการสร้างความได้เปรียบ ทางการแข่งขัน (Teece et al., 2009) เป็นการค้นหาโอกาสและการปรับเปลี่ยนขีดความสามารถในอนาคต (Glavas & Mish, 2015) เป็นความสามารถในการปรับเปลี่ยนทรัพยากรอย่างมีเป้าหมาย ทั้งทรัพยากรภายใน และทรัพยากรภายนอกองค์กร (Corte & Gaudio, 2012) ด้วยการเชื่อมโยงความสามารถขององค์กรที่ฝังตัวอยู่ ในองค์กร บูรณาการระหว่างความสามารถภายในและภายนอกองค์กร (Teece, 2014) ให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก โดยการค้นหาโอกาส และผสมผสานทรัพยากรและความรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นขีดความสามารถใหม่ (Corte & Gaudio, 2012) โดยจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าขององค์กร และสามารถนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสร้างความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการสำหรับลูกค้าที่ ดีกว่าคู่แข่ง (Li & Liu, 2014) ทำให้องค์กรอยู่รอดและเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Capron & Mitchell, 2009) และ ในส่วนของขีดความสามารถเชิงพลวัตกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ขีด ความสามารถเชิงพลวัตมีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Wang, 2014) ตัวอย่างเช่น งานวิจัย ของ Weerawardena & Mavondo (2011), Salunke et al. (2011) และ Schilke (2014) เป็นต้น เนื่องจาก ขีดความสามารถเชิงพลวัตเป็นพื้นฐานของความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็น สิ่งที่องค์กรสามารถทำได้ดีกว่า หรือได้เปรียบมากกว่าผู้อื่น (Tuan & Yoshi, 2010) หากธุรกิจมีขีดความสามารถเชิงพลวัตค่อนข้างต่ำจะส่งผล ต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (Schilke, 2014) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นถึงปัจจัยเหตุที่มีผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตและผลของขีดความสามารถเชิงพลวัตต่อความ ได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจการขนส่งในประเทศไทย อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าให้กับวิสาหกิจ ให้วิสาหกิจสามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์ในปัจจุบัน และเป็นตัวแบบที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ให้กับกลุ่มธุรกิจอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเหตุที่มีผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของขีดความสามารถเชิงพลวัตที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบของการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิง ปริมาณ (Quantitative Research Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ครบถ้วน โดยการนำการวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นการให้ ข้อมูลเชิงประจักษ์ในแนวกว้างที่ให้ข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ได้ทั่วไปทุกพื้นที่ มาตรวจสอบกับกรอบแนวคิดเชิง ทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เพื่อให้ได้ข้อค้นพบในประเด็นที่สำคัญ ผู้วิจัยเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถามกับเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ หัวหน้างาน หรือพนักงานที่เกี่ยวข้องของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ปี 2557 จำนวน 1,916 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL โดยการใช้อำนาจทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ต้องมีขนาด 10-20 คนต่อ ตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร (สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ, 2557) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกตได้ใน แบบจำลอง จำนวน 15 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่มีความเหมาะสมและเพียงพอจึงควรมี 300 (20×15) นอกจากนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ตอบมัก ไม่ให้ความร่วมมือในการตอบมากนัก ทำให้สัดส่วนการได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาค่อนข้างต่ำ ผู้วิจัยจึงได้ทำ การประมาณการอัตราการตอบกลับ $300 + (300 \times 0.4) = 420$ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ดังนั้น จำนวน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 420 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เนื่องจากประชากรในการศึกษามีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องการเลือกตัวอย่างจากขนาดที่มีระดับใหญ่ที่สุด แล้วเลือกตัวอย่างเป็นกลุ่มย่อยให้มีระดับรองลงมา ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนถึงระดับที่ต้องการ (สุทธิ ชัตติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, 2554) โดยมีการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามลำดับขั้นตอน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สามารถแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เกี่ยวกับทุนทางปัญญา 3) เกี่ยวกับนวัตกรรม 4) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต 5) เกี่ยวกับขีดความสามารถเชิงพลวัต และ 6) เกี่ยวกับผลของขีดความสามารถเชิงพลวัต (ความได้เปรียบทางการแข่งขัน) ซึ่งการสร้างเครื่องมือการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่ได้มีผู้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเด็นคำถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัย และผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามที่ได้จากการทำการศึกษานแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งวรรณกรรมในและต่างประเทศ เมื่อผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างดังกล่าวมาทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ (IOC > 0.50) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545) แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและมีความเหมาะสม มีความชัดเจนของภาษา และครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.989 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (สุทธิ ชัตติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, 2554)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีเนื้อหา ดังนี้ สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยกำหนดการวัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงหรือไม่ สามารถระบุทิศทางของความสัมพันธ์ (ทางบวกหรือทางลบ) และขนาดของความสัมพันธ์มีค่าอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเหตุและผลของขีดความสามารถเชิงพลวัตต้นของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจขนส่งในประเทศไทย (สุทธิ ชัตติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, 2554) สถิติการวิเคราะห์ความเที่ยงของตัวแปรแฝงและค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ ผู้วิจัยพิจารณาความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) และ

ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted: ρ_V) โดยการใช้สูตรของ Diamantopoulos & Siguaw (2000) ส่วนที่ 4 สถิติการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling (SEM) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) โดยผู้ทำวิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) โดยดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (Measurement Model) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุภมาศ อังสุโชติ และคณะ, 2557)

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 5 หัวข้อ มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.24 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.43 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.05 มีตำแหน่งงานในปัจจุบันเป็นผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 20.48 ธุรกิจมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียน ระหว่าง 1,000,001 – 10,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.90 มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนับตั้งแต่ก่อตั้งธุรกิจมาแล้ว 5 – 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.76 และมีจำนวนพนักงาน ต่ำกว่า 100 คน คิดเป็นร้อยละ 70.71 ตามลำดับ

2. ข้อมูลค่าเฉลี่ยของตัวแปรทุนทางปัญญา นวัตกรรม สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต ชีตความสามารถเชิงพลวัต และความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2.1 ทุนทางปัญญา (Intellectual Capabilities) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทุนเชิงสัมพันธ์ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทุนมนุษย์ และด้านทุนเชิงโครงสร้าง ตามลำดับ

2.2 นวัตกรรม (Innovation) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนวัตกรรมองค์กร มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ด้านนวัตกรรมการตลาด และด้านนวัตกรรมกระบวนการ ตามลำดับ

2.3 สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต (Environmental Dynamic) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงพลวัตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน และด้านสภาพแวดล้อมทางการตลาด ตามลำดับ

2.4 ชีตความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับชีตความสามารถเชิงพลวัตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการค้นหาโอกาส มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนทรัพยากร และด้านความสามารถในการคว้าโอกาส ตามลำดับ

2.5 ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความยืดหยุ่น และด้านต้นทุน ตามลำดับ

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์โมเดลครั้งแรก พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 224.79$, $df = 56$, $p = 0.000$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.92$, $AGFI = 0.88$, $RMSEA = 0.085$ และ $SRMR = 0.020$ ซึ่งค่าสถิติที่สำคัญบางตัว ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) ด้วยการปรับพารามิเตอร์โดยยินยอมให้ผ่อนคลายข้อตกลง

เบื้องต้นให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ ผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2 / df = 0.478$, CFI = 0.999, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, RMSEA = 0.000 และ SRMR = 0.032 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าโมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

4.1 ทูตทางปัญญา (INT) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.45 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

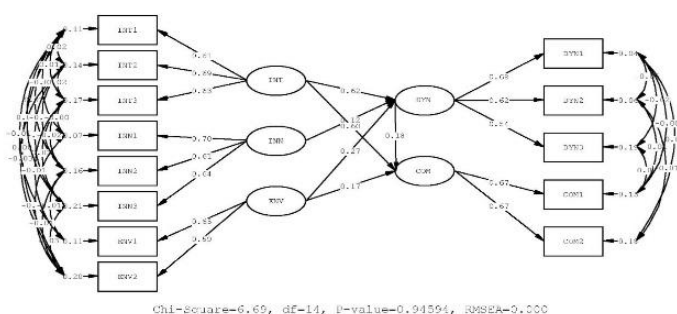
4.2 นวัตกรรม (INN) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.41 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต (ENV) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.12 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ (COM) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.66 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.5 ทูตทางปัญญา (INT) นวัตกรรม (INN) และสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต (ENV) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ (COM) ผ่านขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.08, 0.30 และ 0.27 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การปรับโมเดล ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบจำลอง โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ คือ เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเหตุที่มีผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจขนส่งในประเทศไทย และเพื่อศึกษาอิทธิพลของขีดความสามารถเชิงพลวัตที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลการปรับโมเดลเป็นดังนี้

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับ โมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2 / df = 0.478$, CFI = 0.999, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, RMSEA = 0.000 และ SRMR = 0.032

ผลการวิเคราะห์เส้นทางพบว่า

5.1 ทูทางปัญญา (INT) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.62 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 นวัตกรรม (INN) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.12 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต (ENV) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 ขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ (COM) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.18 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.5 ทูทางปัญญา (INT) นวัตกรรม (INN) และสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต (ENV) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ (COM) ผ่านขีดความสามารถเชิงพลวัต (DYN) โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.11, 0.02 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ทูทางปัญญา นวัตกรรม และสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต มีอิทธิพลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต และขีดความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้ง 2 ประการ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ทูทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์กรมีการสร้างทุนปัญญาให้กับพนักงาน โดยให้พนักงานแก้ปัญหาของการทำงานอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้พนักงานได้ทดลองหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร โดยจากการเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตจากสิ่งที่ดีที่สุด วิธีการที่ดีที่สุด เรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด จนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรผิดอะไรถูก ทำให้ไม่เกิดการซ้ำผิดซ้ำ แล้วเรียนรู้หาวิธีการที่ดีที่สุดทั้งจากการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น เมื่อพนักงานสามารถคิดหาวิธีการใหม่ๆ ได้แล้ว ต้องมีการถ่ายทอดความรู้ใหม่นั้นให้กับคนในองค์กรทราบ และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันเพื่อประสิทธิผลของการดำเนินงานที่ดี (Guthrie, 2001) การสร้างทุนปัญญาให้ประสบผลสำเร็จต้องทำอย่างเป็นระบบ และสามารถถ่ายทอดความรู้นั้นไปยังบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรได้ นอกจากนี้การสร้างทุนปัญญาจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคคล รวมไปถึงการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการสร้างทุนปัญญาให้กับบุคคลและองค์กร เพื่อกระตุ้นให้พนักงานเกิดความอยากรู้ และช่วยเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานด้วย (มาราตรี และอมรรัตน์, 2554) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Verneulen (2013) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างทุนปัญญากับขีดความสามารถเชิงพลวัตและประสิทธิภาพของความรู้ในธุรกิจบริการ ผลการศึกษาพบว่า ทูทางปัญญามีอิทธิพลต่อขีด

ความสามารถเชิงพลวัตและมีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม ในมุมมองฐานทรัพยากรที่มีการใช้ขีดความสามารถเชิงพลวัตเป็นพื้นฐานของการสร้างนวัตกรรมใหม่ ตั้งแต่การตระหนักถึงความสามารถขององค์กร จนกระทั่งการบูรณาการและการกำหนดค่าของทุนทางปัญญา เพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อม ที่มีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. นวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อขีดความสามารถเชิง พึ่งนี้เนื่องมาจากนวัตกรรมนี้เป็นผลงาน จากความคิดสร้างสรรค์ของพนักงานในองค์กรและจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายอยู่ที่ลูกค้าเสมอ และนำมาซึ่ง การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร นวัตกรรมจะขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคคล ดังนั้นจึงอาจ กล่าวได้ว่า มนุษย์เป็นองค์ประกอบที่ขาดไปเสียไม่ได้ในกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Molina-Morales et al., 2011) คนที่ช่วยคิดสร้างนวัตกรรมจะช่วยให้องค์กรได้รับประโยชน์จากการแข่งขันอย่างแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่ง อาจเป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันในช่วงระยะเวลาสั้นๆ แต่จะเป็นพื้นฐานระยะยาวในการสร้างความ ได้เปรียบทางการแข่งขัน ความสามารถเหล่านี้ อาจเป็นความสามารถระดับบุคคลหรือเป็นความสามารถในระดับ องค์กรก็ได้ (Lynch, Walsh & Harrington, 2010) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiao et al. (2010) ที่ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต นวัตกรรม และขีดความสามารถเชิงพลวัต กรณีศึกษาของประเทศจีน ผล การศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของกลยุทธ์นวัตกรรมเป็นบวกและมีความสำคัญต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Klimas (2014) ที่ศึกษาเกี่ยวกับมาตรวัดปรนัยคืออัตราส่วนของนวัตกรรมองค์กร จริงหรือ ผลการศึกษาพบว่านวัตกรรมองค์กรที่เป็นวิธียอดนี้ไม่มีผลต่อระดับความสำเร็จของนวัตกรรมแต่จะส่งผล ทางอ้อมผ่านวิธียอดนี้ วิธียอดนี้ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมกลยุทธ์ และนวัตกรรมพฤติกรรม ทำให้นวัตกรรมไม่ส่งผลถึงขีดความสามารถเชิงพลวัต

3. สภาพแวดล้อมเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อขีดความสามารถเชิงพลวัต อาจเนื่องมาจาก องค์กรมีการมุ่งใจและให้ความรู้ในด้านการฝึกอบรมกับพนักงาน ให้พนักงานสามารถเพิ่มขีดความสามารถของ ตนเองให้สูงขึ้น เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การปรับตัวขององค์กรให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมขึ้นอยู่กับกระบวนการภายในองค์กรเอง ในการพัฒนา เปลี่ยนแปลง ความสามารถภายในองค์กรให้เกิดเป็นความสามารถใหม่ได้หรือไม่ และเกิดเป็นนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์หรือ บริการใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ธุรกิจต้องเข้าใจและยอมรับถึงการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น แล้วปรับปรุงความสามารถขององค์กรให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ธุรกิจจำเป็นต้องมีการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็วของตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li & Liu (2014) ศึกษาขีดความสามารถเชิงพลวัต สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต และความได้เปรียบทางการแข่งขัน หลักฐานเชิง ประจักษ์จากประเทศจีน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมเชิงพลวัตเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อขีด ความสามารถเชิงพลวัต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou & Wu (2010) ที่พบว่า ความสามารถในการปรับตัว ขององค์กรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถเหล่านี้จะถูกมองว่าเป็นแหล่งที่มาของขีด ความสามารถเชิงพลวัตจากมุมมองฐานทรัพยากร ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Teixeira & Werther Jr (2013) ที่ ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมเชิงพลวัตเป็นไม่ใช่แหล่งที่มาของขีดความสามารถเชิงพลวัต แต่เป็นแหล่งที่มาของ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

4. ขีดความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อาจเนื่องมาจาก เมื่อองค์กรต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ เช่น ความเท่าเทียมกันในการแข่งขัน เป็นผลมาจากการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรและความสามารถที่มีอย่างคุ้มค่า ทำให้เกิดเป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันแบบ

ชั่วคราว ซึ่งความได้เปรียบแบบยั่งยืนจะขึ้นอยู่กับว่าทรัพยากรหรือความสามารถที่องค์กรมีอยู่นั้น มีคุณค่า หาได้ยาก และคู่แข่งลอกเลียนแบบความสามารถของเราได้ง่ายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนอาจจะไม่อยู่ตลอดไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดทางเศรษฐกิจในโครงสร้างอุตสาหกรรม (เช่น การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่) อาจลดคุณค่าของทรัพยากรและหรือความสามารถลง และทำให้ลดความสามารถในฐานะที่เป็นแหล่งของความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Leonidou et al., 2013) องค์กรที่บรรลุความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือองค์กรที่สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานในทางที่คู่แข่งไม่สามารถแข่งขันได้ (Newbert, 2008) และสร้างมูลค่าในเชิงบวกให้มีมูลค่าเท่ากับหรือเกินกว่าคู่แข่งได้ (Tuan & Yoshi, 2010) สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างขึ้นจากทรัพยากรและความสามารถขององค์กร การพัฒนาอย่างรวดเร็วของตลาดในปัจจุบัน ทำให้องค์กรต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ (Prunea, 2014) ในขณะที่ผู้ค้ารายใหม่ยังคงเข้ามาในตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้การแข่งขันในตลาดสูงขึ้น (Prunea, 2014) จากภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นทำให้องค์กรต้องเพิ่มความพยายามที่จะรับมือกับสถานะการแข่งขันกันในตลาด (Grant, 2010) ปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือ ความรู้ (Knowledge) ที่องค์กรสร้างขึ้นผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ (Learning) ในสิ่งต่างๆ ของบุคลากรภายในองค์กร เพื่อพัฒนาสินค้าหรือบริการขององค์กรให้มีความโดดเด่น แปลกใหม่ หรือนำความรู้ต่างๆ มาสร้างนวัตกรรม (Innovation) ให้กับองค์กร ซึ่งจะทำให้สิ่งที่องค์กรทำนั้นมีความแตกต่างไปจากคู่แข่ง (Weerawardena & Mavondo, 2011) นอกจากนี้ความได้เปรียบอาจเกิดจากสินทรัพย์หรือทรัพยากรบางอย่างที่องค์กรมี แล้วองค์กรอื่นไม่มี (De Lara & Neves Guimaraes, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schilke (2014) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของขีดความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลการศึกษาพบว่าขีดความสามารถเชิงพลวัตสามารถช่วยให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของบริษัท ความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถเชิงพลวัตและความได้เปรียบทางการแข่งขันมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li & Liu (2014) ที่ศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถเชิงพลวัต พลวัตสภาพแวดล้อม และความได้เปรียบในการแข่งขัน กรณีศึกษาหลักฐานจากประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า ขีดความสามารถพลวัตเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญในการค้นหาความได้เปรียบในการแข่งขันในการจัดการกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cui & Jiao (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถเชิงพลวัต กลยุทธ์พันธมิตรผู้มีส่วนได้เสีย และความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน: หลักฐานเชิงประจักษ์ในประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่าขีดความสามารถพลวัตในการค้นหาโอกาส ความสามารถในการปรับโครงสร้างและความสามารถยืดหยุ่นเกี่ยวกับเทคโนโลยีมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับความได้เปรียบในการแข่งขันอย่าง เช่นเดียวกับ Wu (2010) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพลวัตสิ่งแวดล้อม การประยุกต์ใช้ฐานทรัพยากร และขีดความสามารถเชิงพลวัตในตลาดที่ผันผวน ผลการศึกษาพบว่า ขีดความสามารถเชิงพลวัตมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของบริษัท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบปัจจัยเหตุและผลของขีดความสามารถเชิงพลวัตไปทำการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจอื่นเพื่อให้แน่ใจว่ากรอบแนวคิดนี้สามารถใช้ได้กับธุรกิจทุกชนิด
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเหตุอื่น ที่มีผลต่อขีดความสามารถเชิงพลวัตเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผศ.ดร.วิจิต อู่อ้น และ ดร.กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำในการทำให้ดัชนีพันธกิจครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำงานครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). การวิเคราะห์สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552
- มาราตรี มีโชค และอมรรัตน์ วัฒนาธร. (2554). ทูทางปัญญากับการพัฒนาเด็กไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2554, หน้า 139-148.
- บุญทวารธณ วิงวอน. (2556). โอกาสและการปรับตัวของวิสาหกิจเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษาวิสาหกิจในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556), หน้า 11-23.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และสุรชัย อุดมอ่าง. (2554). การบริหารความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ, ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2554, หน้า 49-63.
- รัตนะ บัวสนธิ์, 2551
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2554). การวิเคราะห์พหุระดับ: Multi-level Analysis (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2554). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุภมาส อังคุโชต, สมถวิล วิจิตรวรรณมา และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2557). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- สุทธิ ชัดติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2554). แบบแผนการวิจัยและสถิติ. กรุงเทพฯ: บจ.ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2558). รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปี 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท ทางสะดวก (ไทย) จำกัด.
- Aini, E.K., Long Shen, D.C., Musadieq, M.A., & Hanayani, S.R. (2013). The Role of Innovation Capability on Business Performance at Small Medium Enterprises. *Journal Profit*, 7(1), pp. 101-110.
- Boone, L.E. & Kurtz, D.L. (2010). *Contemporary Business*. (13th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Breznik, L. & Hisrich, R. D. (2014). Dynamic Capabilities vs. Innovation Capability: are They Related?. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 21(3), pp. 368-384.

- Capron, L. & Mitchell, W. (2009). Selection capability: How capability gaps and internal social frictions affect internal and external strategic renewal. *Organization Science*, 20(2), pp. 294-312.
- Corte, V.D., & Gaudio, G.D. (2012). Dynamic Capabilities: A Still Unexplored Issue with Growing Complexity. *Corporate Ownership & Control*, 9(4), pp. 327-338.
- Cui, Y., & Jiao, H. (2011). Dynamic Capabilities, Strategic Stakeholder Alliances and Sustainable Competitive Advantage: Evidence from China. *The International Journal of Business in Society*, 11 (4), pp. 386-398.
- De Lara, F.F. & Neves Guimaraes, M.R. (2014). Competitive Priorities and Innovation in SMEs: A Brazil Multi-Case Study. *Journal of Technology Management & Innovation*, 9(3), pp. 51-64.
- Diamantopoulos, A. & Siguaw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A Guide for the Uninitiated*. Sage Publications, London.
- Glavas, A. & Mish, J. (2015). Resources and Capabilities of Triple Bottom Line Firm: Going Over Old or Breaking New Ground? *Journal Business Ethics*, 127, pp. 623-642.
- Grant, R. (2010). *Contemporary Strategy Analysis* (7th Ed). West Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons Ltd.
- Guthrie, J. (2001). The management, measurement and the reporting of intellectual capital. *Journal of Intellectual capital*, 2(1), pp. 27-41.
- Hana, U. (2013). Competitive Advantage Achievement through Innovation and Knowledge. *Journal of Competitiveness*, 5(1), pp. 82-96.
- Hurley, R.F. & Hult, G.T.M. (1998). Innovation, Market Orientation and Organizational Learning: An Integration and Empirical Examination. *Journal of Marketing*, 62, pp. 42-54.
- Jardon, C.M. & Martos, M.S. (2012). Intellectual Capital as Competitive Advantage in Emerging Clusters in Latin America. *Journal of Intellectual Capital*, 13(4), pp. 462-481.
- Johnson, J.D., Meyer, M.E., Berkowitz, J.M., Ethington, C.T., & Miller, V.D. (1997). Testing Two Contrasting Structural Models of Innovativeness in a Contractual Network. *Human Communication Research*, 24(2), pp. 320-348.
- Kamukama, N., Ahiauzu, A., & Ntayi, J.M. (2011). Competitive Advantage: Mediator of Intellectual Capital and Performance. *Journal of Intellectual Capital*, 12(1), pp. 152-164.
- Khalique, M. & Hassan, A. (2014). Intellectual Capital in SMEs Operating in Boutique Sector in Kuching, Malaysia. *The IUP Journal of Management Research*, 8(2), pp. 17-28.
- Khalique, M., Isa, A.H.B.M., & Shaari, J.A.N.B. (2013). Predicting the Impact of Intellectual Capital Management on the Performance of SMEs in Electronics Industry in Kuching, Sarawak. *The IUP Journal of Knowledge Management*, 11(4), pp. 53-61.

- Klimas, P. (2014). How Objective Are Subjective Measures of Organizational Innovativeness, Really? *Management and Business Administration, Central Europe*, 22(2), pp. 30-44.
- Leonidou, L.C., Leonidou, C.N., Fotiadis, T.A., & Zeriti, A. (2013). Resources and Capabilities as Drivers of Hotel Environmental Marketing Strategy: Implications for Competitive Advantage and Performance. *Tourism Management*, 35, pp. 94-110.
- Li, D., & Liu, J. (2014). Dynamic capabilities, environmental dynamism, and competitive advantage: Evidence from China. *Journal of Business Research*, 67, pp. 2793-2799.
- Lynch, P., Walsh, M.M., & Harrington, D. (2010). *Defining and Dimensionalizing Organizational Summer Conference & Marketplace*. Caribe Hilton, San Juan, Puerto Rico, USA.
- Martin-de-Castro, G., Delgado-Verde, M., Lopez-Saez, P. and Navas-Lopez, J.E. (2011). Towards 'An Intellectual Capital-Based View of the Firm': Origins and Nature. *Journal of Business Ethics*, 98, pp. 649-662.
- _____. (2013). The Moderating role of Innovation Culture in the Relationship between Knowledge Assets and Product Innovation. *Technological Forecasting and Social Chang*, 98, pp. 649-662. <http://dx.doi.org/10.1016/j.techfore.2012.08.012>
- Molina-Morales, F.X., Garcia-Villaverde, P.M., & Parra-Requena, G. (2011). Geographical and Cognitive Proximity Effects on Innovation Performance in SMEs: a Way through Knowledge Acquisition. *International Entrepreneurship and Management Journal*, pp. 1-21.
- Newbert, S.L. (2008). Value, Rareness, Competitive Advantage, and Performance: A Conceptual-level Empirical Investigation of the Resource-Based View of the Firm. *Strategic Management Journal*, 29(7), pp. 745-768.
- Papula, J., & Volna, J. (2014). The Level of Intellectual Capital Management in Slovak Companies. *Faculty of Management, Comenius university, Bratislava, Slovak Republic*, pp. 135-144.
- Prunea, A. (2014). Competitive Advantage in the Enterprise Performance. Annals of the University of Oradea. *Economic Science Series*, 23(1), pp. 524-531.
- Raymond, L. & St-Pierre, J. (2010). R&D as a Determinant of Innovation in Manufacturing SMEs: An Attempt at Empirical Clarification. *Technovation*, 30(1), pp. 48-56.
- Romero, I. & Martine-Roman, J.A. (2012). Self-Employment and Innovation. Exploring the Determinants of Innovative Behavior in Small Business. *Research Policy*, 41(1), pp. 178-189. <http://dx.doi.org/10.1016/j.respol.2011.07.005>
- Salunke, S., Weerawardena, J., & McColl-Kennedy, J.R. (2011). Towards a Model of Dynamic Capabilities in Innovation-Based Competitive Strategy: Insights from Project-Oriented Service Firms. *Industrial Marketing Management*, 40(8), pp. 1251-1263.

- Saulmke, S. (2013). *Towards a Model of Dynamic Capabilities in Innovation-Based Competitive Strategy: Insights from Project-Oriented Service Firms*. Queensland University of Technology, Australia.
- Schilke, O. (2014). No The Contingent Value of Dynamic Capabilities for Competitive Advantage: The Nonlinear Moderating Effect of Environmental Dynamism. *Strategic Management Journal*, 35, pp. 179-203.
- _____. (2009). *Dynamic Capabilities and Strategic Management*. Oxford University Press, Oxford, UK.
- Teece, D.J. (2014). A Dynamic Capabilities-based Entrepreneurial Theory of the Multinational Enterprise. *Journal of International Business Studies*, 45, pp. 8-37.
- Teixeira, E.D.O. & Werther Jr, W.B. (2013). Resilience: Continuous Renewal of Competitive Advantage. *Business Horizons*, 56, pp. 333-342.
- Tuan, N.P. & Yoshi, T. (2010). Organisational Capabilities, Competitive Advantage and Performance in Supporting Industries in Vietnam. *Asian Academy of Management Journal*, 15(1), pp.1-21.
- Vermeulen, C. (2013). *A Conceptualization Linking Linking Intellectual Capital, Dynamic Capabilities and Performance of Knowledge*. Intensive Service Firms. Proceedings of the International Learning. 2013, pp. 573-580.
- Wang, C.H. (2014). How Relational Capital Mediates the Effect of Corporate Reputation on Competitive Advantage: Evidence from Taiwan High-Tech Industry. *Technological Forecasting & Social Change*, 82, pp. 167-176.
- Weerawardena, J., & Mavondo, F.T. (2011). Capabilities, innovation and competitive advantage. *Industrial Marketing Management*, 40, pp. 1220-1223.
- Wu, L.Y. (2010). Applicability of the Resource-Based and Dynamic-Capability Views under Environmental Volatility. *Journal of Business Research*, 63(1), pp. 27-31.
- Zheng, S., Zhang, W., Wu, X. & Du, J. (2011). Knowledge-based Dynamic Capabilities and Innovation in networked Environment. *Journal of Knowledge Management*, 15(6), pp. 1035-1051.